

Offentliggørelse af § 3 dispensation til restaurering af Gudenåen opstrøms Bredvad Sø

Horsens Kommune, Natur- og Miljø offentliggør hermed dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 til restaurering af Gudenåen gennem Bredvad Sø. Dispensationen offentliggøres d. 9. februar 2024.

Dispensation og tilhørende bilag ses bagest i denne offentliggørelse. Bilag 6, gennemgang af naturområder, er offentliggjort separat.

Restaurering af Gudenåen opstrøms Bredvad Sø på strækning mellem Silkeborgvej og Bredvadmøllevej har til formål at fjerne den kunstige stuvezone, som opstemningen af Bredvad Sø har skabt. Stuvezonen fjernes som en del af et større vandløbsrestaureringsprojekt, som har til formål at sikre fri passage for fisk og smådyr gennem området.

Afgørelse om dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 til ændring af Gudenåen og omkringliggende moser er alene fremlagt på denne hjemmeside.

Dispensationen omfatter følgende matrikler:

Matrikelnr.	Ejerlavsnavn
75c	Nim By, Nim
9b	Underup By, Underup
6c	Underup By, Underup
9d	Underup By, Underup
22d	Underup By, Underup
23c	Underup By, Underup
21e	Underup By, Underup
16a	Træden By, Træden
10k	Træden By, Træden
75e	Nim By, Nim
10c	Naldal, Underup

Matrikelnr.	Ejerlavsnavn
3d	Underup By, Underup
76b	Nim By, Nim
76a	Nim By, Nim
10a	Nim By, Nim
4i	Træden By, Træden
6l	Træden By, Træden
15h	Træden By, Træden
18f	Træden By, Træden
19e	Træden By, Træden
4n	Træden By, Træden
3f	Træden By, Træden

50c	Træden By, Træden
41	Underup By, Underup
11o	Træden By, Træden
11d	Træden By, Træden
10l	Træden By, Træden
1l	Nim By, Nim
9s	Træden By, Træden
15i	Træden By, Træden
2h	Over Åstrup By, Føvling
75b	Nim By, Nim
5n	Træden By, Træden
2e	Træden By, Træden

7k	Træden By, Træden
9e	Underup By, Underup
15a	Træden By, Træden
75f	Nim By, Nim
13b	Træden By, Træden
1bc	Træden By, Træden
12h	Træden By, Træden
75a	Nim By, Nim
75a	Nim By, Nim
18a	Underup By, Underup
5i	Træden By, Træden
75d	Nim By, Nim

Klagevejledning

Der kan klages skriftligt over denne afgørelse til Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Hvem kan klage?

Klage kan adressaten for afgørelsen, ejeren af den ejendom afgørelsen vedrører, offentlige myndigheder, lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen, landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Hvordan klager man?

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, skal du klage til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på hjemmesiden for [Nævnenes Hus](#). Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Kommunen i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på kr. 900,- (private)/ 1800,- (organisationer og virksomheder). Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen. Klagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videresender herefter anmodningen til

Klagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Klagefrist

Klage skal ske senest 4 uger fra afgørelsen er offentliggjort.

Horsens Kommune § 3 dispensation: Ændring af gudenå og omkringliggende moser

Horsens Kommune ønsker at restaurere Gudenåen på strækning af Gudenåen mellem Silkeborgvej og Bredvadmøllevej. Restaureringen skal ske ved, at ændrede strømforhold eroderer ophobet sand af Gudenåen, således den oprindelige vandløbsbund 'genfindes'. Projektet er en del af et større vandløbsrestaureringsprojekt, hvor det primære formål er at skabe fri passage for Gudenåens fisk og smådyr ved bl.a. den spærring i Gudenåen, som Bredvad Sø udgør. Indsatsen skal udføres jf. statens Vandområdeplan 2021-2027.

De berørte matrikler fremgår af Matrikeloversigten i Bilag 1.

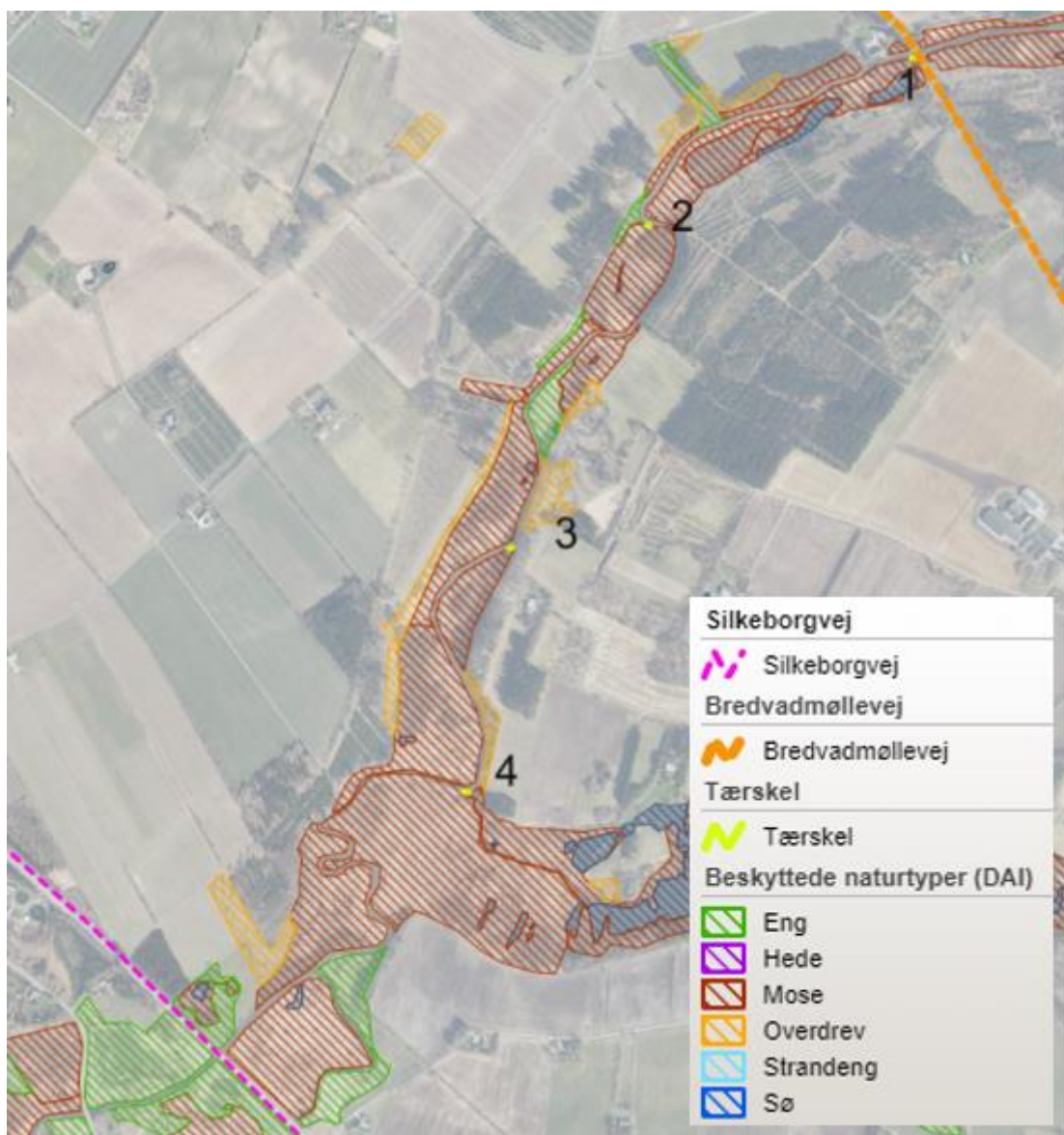
Restaurering af Gudenåen medfører følgende ændringer i beskyttet natur:

- Beskyttet vandløb (Gudenåen) flyttes til oprindeligt leje
- Ændrede hydrologiske forhold i beskyttet natur langs Gudenåen
- Placering af overløbstærskel i 4 beskyttede moser

Ovennævnte ændringer af beskyttet natur kræver dispensation fra naturbeskyttelseslovens¹ § 3.

Projektområdet fremgår af figur 1, side 2. Projektbeskrivelsen fremgår af Bilag 8.

¹ **Naturbeskyttelsesloven** (LBK nr. 1392 af 04/10/2022 om lov om naturbeskyttelse)

Figur 1. Luftfoto 2023 © SDFI. Oversigt over beskyttet natur indenfor projektområdet. Tærsklers placering er angivet med tallene 1-4.

Kommunens afgørelse

Horsens Kommune giver hermed dispensation til nedenstående, jf. Figur 1 samt projektbeskrivelsen, Bilag 8:

- Tilbageføring af Gudenå til det oprindelige leje
- Etablering af fire overløbstærskler i beskyttet vandløb og beskyttet mose.
- Ændre hydrologiske forhold i beskyttet natur langs Gudenåen

Dispensationen gives på følgende vilkår:

1. Det er ejerens pligt, at sørge for at udfører af arbejdet overholder vilkårene samt gældende lovgivning i øvrigt. En kopi af denne afgørelse skal derfor udleveres til og kendes af udførende entreprenør.
2. Det ansøgte skal udføres som beskrevet i ansøgningsmaterialet. Se projektbeskrivelsen i Bilag 8.
3. Tærskler etableres i naturlige materialer (jord, grus, sten), med følgende faste overløbskote:
 - Tærskel 1: 42,55 DVR90
 - Tærskel 2: 42,65 DVR90
 - Tærskel 3: 42,81 DVR90
 - Tærskel 4: 43,0 DVR90
4. Efter afsluttet anlægsarbejde, skal der foretages en kontrolmåling af tærsklernes overløbshøjde. Overløbshøjderne indsendes til Horsens Kommunes Naturteam.
5. Tærsklerne vedligeholdes af Horsens Kommune, Team Vandløb.
6. Ved revision af regulativet for Gudenåen, indskrives tærsklernes placering og overløbskoter i det reviderede Gudenåregulativ.
7. Horsens Kommunes ret og pligt til etablering og fremtidigt vedligehold af de enkelte tærskler tinglyses på privatejede matrikler og aftales på offentlig matrikel. Udgifter til tinglysning afholdes af Horsens Kommune.
8. Anlægsarbejdet i Bredvad Sø kan ikke påbegyndes, før tinglysningen er gennemført på de privatejede matrikler og aftalen er underskrevet for den offentligt ejede matrikel. Tinglysningstekster samt aftaledokument fremgår af Bilag 2.
9. Oprindelige gydebanker reparerer ved behov, enten ved gennemrivning eller ved udlæg af gydegrus.
10. Hvor der er behov for tilretning af Gudenåens brinker, skal brinkerne tilpasses med en hældning på maksimalt 1:1,5 eller fladere. Hvor det er nødvendigt at stabilisere brinker, etableres disse i sten i størrelsesordenen 100 mm-350 mm i diameter.
11. Ved behov for sikring af vandløbsbunden i Gudenåen, skal dette ske i følgende materialer:
 - 75% sten på 16-32 mm (nøddesten)
 - 25% sten på 33-64 mm (singels og håndsten)
12. Ved behov for anlægskørsel i beskyttet natur, skal der anvendes køreplader, så kørslen ikke afsætter varige spor i de beskyttede naturområder.
13. Der må ikke udsås frøgræsblanding eller lignende i projektområdet. Hvis det af anlægstekniske årsager bliver nødvendigt at efterså på vandløbsbrinker, kan det foregå med godkendelse af frøblanding fra Horsens Kommunes Naturteam.
14. Tilladelsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år.

Hjemmel

Denne afgørelse er truffet efter § 65, stk. 2, jf. § 3, stk. 1 og stk. 2 i naturbeskyttelsesloven (se lovtekst, Bilag 3).

Udnyttelse af afgørelsen

Afgørelsen må ikke udnyttes, inden klagefristen er udløbet. Hvis der bliver klaget over afgørelsen inden klagefristens udløb, må tilladelsen ikke udnyttes, før nævnet har truffet afgørelse i sagen.

Begrundelse for afgørelsen

Gudenåen og omkringliggende naturområder er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Alle ændringer af § 3-beskyttet natur kræver dispensation (se lovtekst, Bilag 3).

Formålet med naturbeskyttelseslovens § 3 er at bevare naturtyperne som levested og spredningskorridor for vilde dyr og planter. Vilkårene er stillet for bedst muligt at beskytte vandhullet og de planter og dyr, som lever der.

På baggrund af gennemgang af luftfotografier og områdets botanik, der er domineret af plantearter, som er karakteristiske for de beskyttede naturtyper sø, mose og fersk eng, vurderer Horsens Kommune, at naturområder indenfor projektområdet, jf. Figur 1, er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Begrundelse for afgørelsens vilkår

Vilkårene er stillet for at sikre de bedste betingelser for, at projektområdets beskyttede naturområder fortsat kan fungere som levested for områdets planter og dyr.

For at sikre, at de, der gennemfører anlægsarbejdet, har kendskab til afgørelsens vilkår, samt gældende lovgivning, er der stillet vilkår om, at udførende entreprenør skal have en kopi af afgørelsen.

Ved anlæg af overløbstærskler i afløbspunkter fra fire naturområder, i et niveau, der svarer til Gudenåens eksisterende sommermiddel vandspejl, sikres, at koten for udløbspunktet ikke sænkes i forhold til den nuværende kote. Dermed vil en sænkning af vandspejlet i Gudenåen kun medføre en ændring i mosens hydrologi i den vandløbsnære bredzone mellem mose og vandløb.

For at sikre, at overløbstærskler kan etableres samt til enhver tid vedligeholdes, er der stillet vilkår om at aftale herom skal tinglyses på de matrikler, der lægger jord til tærsklerne.

Ved at indskrive tærsklerne i Gudenåens reviderede regulativ, sikres at tærsklernes tilstand årligt vurderes, og ved behov repareres.

For at sikre, at den restaurerede Gudenå får en god naturkvalitet, er der stillet vilkår om, at der – ved behov for tilretning af Gudenåens bund og brinker skal etableres brinker med en hældning på maksimalt 1:1,5 eller fladere, samt at vandløbsbunden bygges op i sten af en størrelse, der kan fungere som naturlige gydebanker. Hvis der i det genskabte Gudenå-tracé dukker oprindelige, ikke funktionelle, gydebanker op, skal disse repareres. Reparationen kan foregå enten ved at gydebankerne rives eller ved udlæg af nyt gydegrus. Med ovennævnte vilkår

sikres, at tilrettede strækninger af vandløbet kan udvikle sig til gode levesteder og fungere som gydebanks for vandløbets tilknyttede fauna.

Der er stillet vilkår om, at kørsel i beskyttede naturområder, skal foregå på køreplader. Dette er for at undgå, at de beskyttede naturarealer påvirkes af terrænændring eller tryksskader som følge af gentagende kørsel med tungt maskinel.

Der er stillet vilkår om, at der som udgangspunkt ikke må udsås frøgræsblanding i projektområdet, for at sikre at områdets naturlige frøpulje kan spire, hvor anlægsarbejdet medfører blottede jordflader. Der er dog mulighed for eftersåning med en frøblanding, hvis det f.eks. bliver nødvendigt at stabilisere vandløbsbrinker mm. pga. kraftig erosion. Frøblandingen skal godkendes af kommunens naturteam, så det sikres, at der udsås en blanding, der ikke indeholder uhensigtsmæssige arter, som hindrer udviklingen af en naturlig brinkvegetation.

Naturvurdering

Gudenåen

Det er kommunens vurdering at nærværende projektet vil have en stor naturforbedrende effekt, ikke bare lokalt på strækning af Gudenåen mellem Silkeborgvej og Bredvadmøllevej, men for et større geografisk område.

Den kunstige stuvezone, som spærredæmningen i Bredvad Sø, har påvirket Gudenåen med de sidste 100 år, fjernes og Gudenåens naturlige vandløbsbund gennem Bredvad Sø nedstrøms projektområdet gendannes. Denne ændring i bundforhold medfører ændrede strømforhold også opstrøms Bredvad Sø, hvorved de sidste 100 års aflejrede materiale langsomt borte roderes fra strækning af Gudenåen indenfor projektområdet, og den gamle vandløbsbund blotlægges. Det er Horsens Kommunes forventning, at strækningen har en oprindelig, unik sammensætning med større sten, lig den del af Gudenåen, der ligger nedstrøms Bredvad Sø. Det forventes, at der i den oprindelige vandløbsbund ligger gydebanks, som umiddelbart eller ved en let løsgøring eller påfyld af gydegrus, igen kan fungere som gydebanks for forskellige arter af fisk. Herved genskabes en oprindelig, uberørt strækning af Gudenåen, hvor det forventes, at vandløbet får en høj kvalitet med stor variation i de strukturelle forhold.

Fjernelse af stuvezonen i Gudenåen bidrager – sammen med øvrige delprojekter i det samlede restaureringsprojekt – til at fjerne den sidste spærring på Gudenåen på strækningen fra Hammer Mølle ved Tørring og til Ry Mølle, hvilket betyder, at der med projektet skabes fri passage på ca. 185 km vandløb. Samtidig er den vandløbsnatur, der vil blive genskabt i medfør af projektet, meget sjælden på en national skala mht. vandløbsstørrelse, fald og fysiske forhold.

Det vægter i den forbindelse tungt, at det ansøgte er en del af et større projekt, der jf. Vandområdeplan 2021-2027 skal sikre fri passage for fisk og smådyr i Gudenåen. Det er i dette specifikke tilfælde derfor vurderet, at et vandområdeplanprojekt med ophæng i EU's vandrammedirektiv, som samtidig genskaber unik vandløbsnatur, er så vigtigt at få gennemført, at Horsens Kommune kan meddele dispensation til det ansøgte.

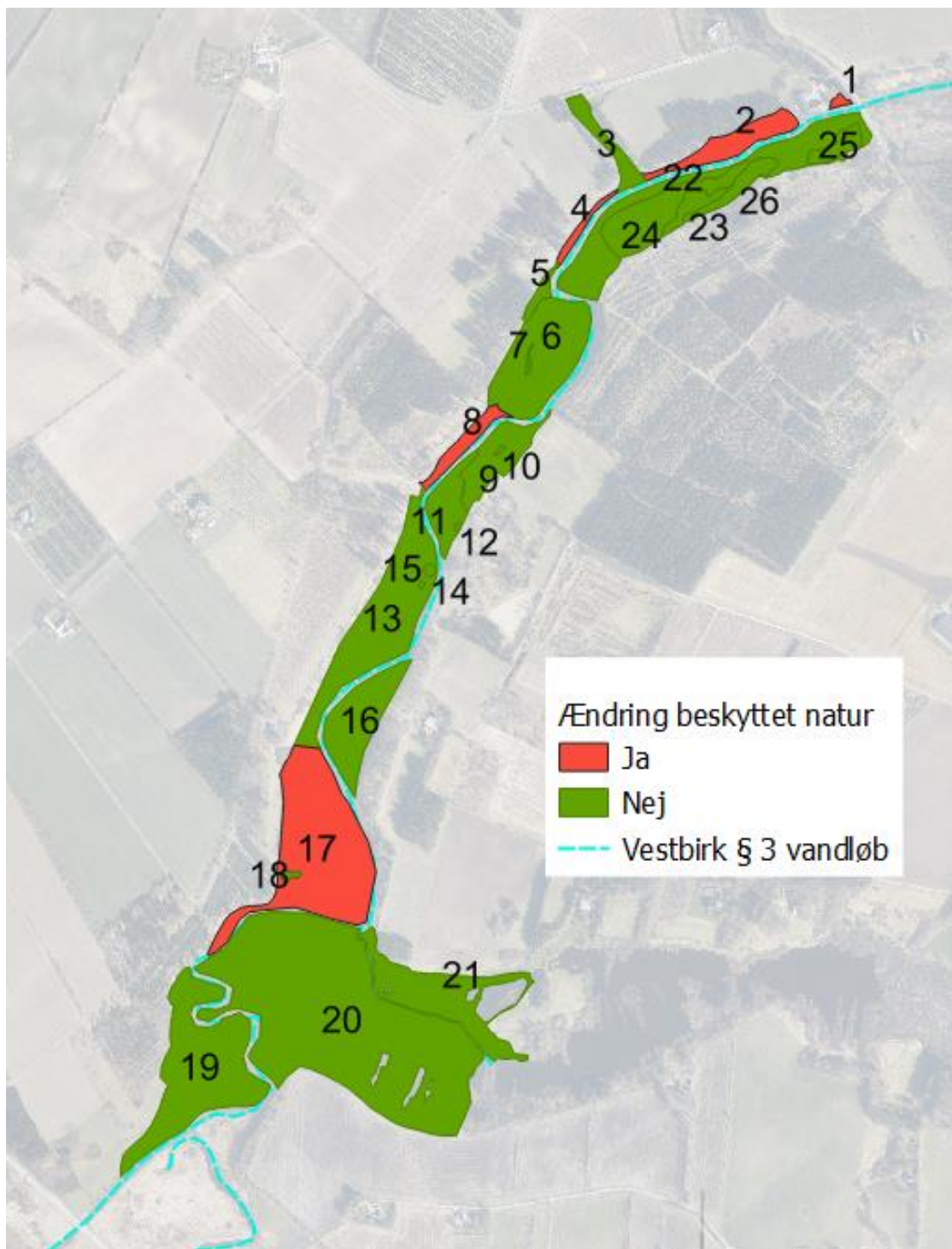
Sammenfatning af vurdering på beskyttede naturtyper

Våde naturområder langs Gudenåen påvirkes i større eller mindre grad af den ansøgte ændring af Gudenåen. Når Gudenåens vandspejl falder, vil der ske en hydrologisk ændring i brinkzonen mellem vandløb og tilstødende moser og vandhuller. Ved størstedelen af naturområderne begrænses påvirkningen til den vandløbsnære bræmme. Dette skyldes til dels, at nogle af naturområderne primært fødes af en stor tilførsel af trykvand fra ådalsskrænten. For tre moseområder og et område med vandhuller og moser, hvor der vurderes at være risiko for et vandspejlsfald, der medfører ændringer af naturtilstanden, etableres overløbstærskler i områdernes afløbspunkt mod Gudenåen. Overløbstærsklerne sikrer en opretholdelse af den nuværende vandstand i disse områder. Der vil dog være moseområder, hvor sænkning af Gudenåens vandspejl, vurderes at medføre sænkning af mosen vandsspejl. Den hydrologiske påvirkning vil derfor i disse områder ikke kun begrænse sig til brinkzonen, men vil ,alt efter fald i vandspejl ud for de enkelte moser, medføre en ændring af mosens tilstand.

Det er vurderet, at de fire tærskler skal etableres med en fast overløbskant, der ligger i niveau med Gudenåens nuværende sommermiddelvandspejl. Herved opnås en situation, der afspejler Gudenåens gennemsnitlige vandspejl i planternes vækstsæson.

Det er Horsens Kommunes vurdering, at områdets vandhuller ikke berøres ved det ansøgte projekt. Der ligger et enkelt vandhul i et af de moseområder, der bliver påvirket af et vandspejlsfald i Gudenåen. Gudenåens vandspejl falder dog kun ca. 20 cm ud for vandhullet, der ligger ca. 140 meter fra vandløbet, nedenfor en skræntfod med fremtrængende grundvand. Vandhullet vurderes primært at fødes af trykvand fra skrænten. Det vurderes dermed, at faldet i det terrængrundspejl vil være minimalt ved vandhullet, og at dette ikke vil få betydning for naturtilstanden i vandhullet.

Figur 2, på næste side, viser hvilke moser, der vurderes at ville påvirkes af det ansøgte projekt, i en sådan grad at naturtilstanden ændres, samt for hvilke moser, det vurderes at påvirkningen begrænses til den yderste vandløbsnære bræmme, og dermed ikke påvirker naturtilstanden. En gennemgang af påvirkningen på den enkelte naturområder følger herefter.

Figur 2. Luftfoto 2023 © SDFI. Oversigt over hvilke af de vandløbsnære moser, der påvirkes af at Gudenåens vandspejl falder. En vurdering a

Naturområder 1,2 og 4

Umiddelbart opstrøms Bredvadmøllevej ligger tre vandløbsnære moser, to er relativt lysåbne, højstaudesumpe/vandløbsbræmme (mose 1 og 4) og en er

ellesump (mose 2). De er alle næringspåvirkede af Gudenåens vand, og med moderat naturkvalitet. Disse tre moser vil blive påvirket af det ansøgte projekt, idet de har direkte hydrologisk kontakt med Gudenåen, og vandspejlsfaldet på denne strækning vil ligge mellem 60-120 cm (se Figur 3, side 13). Det er Horsens Kommunes vurdering, at der vil ske en udvikling fra mose mod fersk eng, med et plantesamfund af arter der er mindre afhængige af et permanent højt grundvandsspejl.

Det er kommunens vurdering, at der kan meddeles dispensation til denne ændring. Dette begrundes primært med, at det ansøgte projekt indgår som delprojekt i et større vandløbsrestaureringsprojekt, der skal sikre fri passage for fisk og smådyr på en længere strækning af Gudenåen. Her vægter det tungt, at projektet indgår som en indsats i Vandområdeplan 2021-2027, og dermed er en del af det indsatsprogram, der skal sikre god vandkvalitet i vandløb og søer.

Der lægges desuden vægt på, at områderne alle har en moderat naturtilstand, med plantesamfund af almindelige arter, der er meget udbredte i de vandløbsnære moser langs Gudenåen. Der lægges samtidig vægt på, at moseområderne fortsætter med at være § 3-beskyttet natur på trods af, at områdernes hydrologi ændres.

Naturområde 3 og 5

Område 3 og 5 er ferske enge med en moderat naturtilstand. Begge enge er skrånende mod Gudenåen, og ligger ca. 2-10 meter over terrænet ved vandløbets kronekant. Engene vurderes at være betinget af trykvand fra skrænten, og derfor uafhængige af vandstanden i Gudenåen. Kun den helt vandløbsnære bræmme risikerer at blive påvirket af et fald i Gudenåens vandspejl. Det ansøgte projekt vurderes derfor ikke at påvirke engenes naturtilstand.

Naturområde 6 og 7

Det er Horsens Kommunes vurdering, at kun den vandløbsnære bræmme, der står i direkte kontakt med Gudenåen, påvirkes af det ansøgte projekt. Den øvrige mose og vandhullet påvirkes ikke, da der etableres en tærskel ved mosens udløb, som sikrer at den nuværende vandspejlskote bevares. Dermed vil det ansøgte projekt ikke ændre mosens og vandhullets naturtilstand.

Naturområde 8

Denne mose ligger op ad Gudenåen på en strækning, hvor vandspejlet falder 40-60 cm (se Figur 3, side 13). Mosen er næringsrig højstaudesump, der jævnligt oversvømmes af Gudenåens vand. Der er dog en del positivarter, herunder arter der indikerer tilstedeværelse af mere næringsfattigt grundvand, muligvis trykvand der kommer bagfra. Det er Horsens Kommunes vurdering, at der i nogen grad vil ske en udvikling fra mose mod fersk eng, med et plantesamfund af arter der er mindre afhængige af en permanent høj vandstand. Den mindre tilførsel af næringsrigt vand fra Gudenåen kan dog også vise sig at få en positiv effekt på naturtilstanden, der hvor mere næringsfattigt grundvand ligger nær overfladen.

Det er kommunens vurdering, at der kan meddeles dispensation til denne ændring fra mose til fersk eng. Dispensationen begrundes primært med, at det ansøgte projekt indgår som et delprojekt i et større vandløbsrestaureringsprojekt, der skal

sikre fri passage for fisk og smådyr på en længere strækning af Gudenåen. Her vægter det tungt, at projektet indgår som en indsats i Vandområdeplan 2021-2027, og dermed er en del af det indsatsprogram, der skal sikre god vandkvalitet i vandløb og søer.

Supplerende lægges der vægt på, at området indeholder et plantesamfund, der er karakteristisk – og almindelig, for de vandløbsnære moser langs Gudenåen. Der lægges samtidig vægt på, at moseområdet fortsætter med at være § 3 beskyttet natur på trods af, at områdets hydrologi ændres.

Naturområde 9 og 10

Det er ved undersøgelse af hydrologien i mosen (område 9) konstateret, at det øvre grundvandsspejl i mosens centrale rigkærspartier ikke bliver påvirket af, at Gudenåens vandspejl falder (se Figur 3, side 13). Dette skyldes at mosens vandstand primært er betinget af den store mængde trykvand fra skræntfoden. Naturtilstanden af mosen og det centralt beliggende vandhul vil derfor ikke blive påvirket af at Gudenåens vandspejl falder.

Naturområde 11 og 12

Engen og vandhullet (område 11 og 12) ligger i forlængelse af det trykvandspåvirkede moseområde 9 (se ovenfor), hvor det er undersøgt, at mosens centrale partier modtager så stor en mængde trykvand, at grundvandsspejlet ikke falder, når vandstanden i Gudenåen falder. Engen og vandhullet ligger en anelse højere i terrænet, men er også trykvandspåvirket. Det vurderes derfor, at trykvandet tilsvarende sikrer, at engområdets og vandhullets øvre grundvandsspejl ikke sænkes, når Gudenåens vandspejl falder 40 – 60 cm (se Figur 3, side 13).

Naturområde 13, 14 og 15

Det er ved hydrologiske undersøgelse konstateret, at det øvre grundvandsspejl under mose og vandhuller ikke påvirkes af, at Gudenåens vandspejl falder (se Figur 3, side 13). Dermed vil hverken mose eller vandhuller påvirkes af, at Gudenåens vandspejl falder.

Naturområde 16

Det er Horsens Kommunes vurdering, at kun den del af mosen, som udgør vandløbsbræmmen, påvirkes af det ansøgte projekt. Den øvrige mose påvirkes ikke, da der etableres en tærskel ved mosens udløb, som sikrer at mosens nuværende vandspejl bevares. Dermed vil det ansøgte projekt ikke ændre mosens naturtilstand.

Naturområde 17 og 18

Ved moseområde 17, falder Gudenåens vandspejl 0 – 40 cm (se Figur 3, side 13). Der er tale om et mindre fald, som formentlig vil medføre, at bræmmen nær Gudenåen bliver tørrere. De centrale dele af mosen består af rigkærspartier og artsrige pilekrat, som er betingede af det mere næringsfattige grundvand fra skrænten, der udgør mosens vestlige afgrænsning. Vandhullet nedenfor en skræntfod fødes primært trykvand fra skrænten. Disse områder modtager en stadig tilførsel af trykvand, og det vurderes derfor at et fald i Gudenåens vandspejl 0-40 cm, ikke vil ændre naturtilstanden af områderne.

Naturområde 19

Mosen ligger ved en strækning af Gudenåen, hvor vandspejlet falder 0-20 cm (se Figur 3, side 13). Det vurderes, at vandspejlsfaldet er så begrænset, at fald i vandspejl kun medfører ændringer i og nær vandløbsbræmmen. Størstedelen af mosen vil ikke blive berørt af projektet, og det vurderes dermed mosen naturtilstand ikke ændres.

Naturområde 20 og 21

Det er Horsens Kommunes vurdering, at kun er den del af mosen (område 20), som udgør vandløbsbræmmen, der påvirkes af det ansøgte projekt. De centrale partier af moserne og vandhullet (område 21) påvirkes ikke, da der placeres en tærskel ved mosernes udløb, som sikrer at mosernes nuværende vandspejl bevares. Dermed vil det ansøgte projekt ikke ændre mosernes naturtilstand.

Naturområde 22-26.

Det er Horsens Kommunes vurdering, at kun de vandløbsnære partier af mose 22 påvirkes af det ansøgte projekt. Størstedelen af mose 22 og de øvrige moser samt vandhuller påvirkes ikke, da der etableres en tærskel ved udløbet til moseområde 22, som sikrer at det nuværende vandspejl bevares. Dermed vil det ansøgte projekt ikke ændre mosernes og vandhullerne naturtilstand.

Samlet vurdering af påvirkning på beskyttede naturtyper

Samlet vurderes, at projektet er et helt særligt projekt, der genskaber en unik del af Gudenåen, hvor den genskabte strækning har stor betydning, både lokalt, og nationalt, og at der derfor kan meddeles dispensation til det ansøgte projekt. Da projektet sikrer fri passage for fisk og smådyr ved fjernelse af Gudenåens stuvezone, og da projektet ikke indskrænker områdets beskyttede naturområder, vurderes projektet at være i overensstemmelse med kommuneplanens retningslinjer omkring særlige naturbeskyttelsesinteresser, økologiske forbindelser og lavbund, der kan genoprettes.

Horsens Kommune vurderer, at projektet *ikke* har en negativ indvirkning på Natura 2000-områder eller bilag IV-arter. Se habitatvurdering i bilag 4.

Idet projektet fjerner den spærringen ved Vestbirk Vandkraftværk, som er udlagt i Vandområdeplan 2021-2027 og da projektet ikke hindrer, at mål om god økologisk tilstand og god kemisk tilstand kan bibeholdes eller opnås, jf. samme vandområdeplan, vurderer Horsens Kommune at projektet kan gennemføres. Se Vurdering, jf. lov om vandplanlægning i bilag 5

Sagens faktiske oplysninger

Gudenåen er udpeget som beskyttet vandløb af miljøministeren i 1982. Vandhuller, moser og enge omkring Gudenåen vurderes at være omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 på baggrund af områdernes naturindhold og historik.

Baggrund

I forbindelse med etableringen af Vestbirk Vandkraftværk i 1924 lavede man en opstuvning på Gudenåen, ved etablering af en tværgående spærredæmning,

hvorved vandkraftsøerne Bredvad Sø, Naldal Sø og Vestbirk Sø blev etableret. Gudenåens vand blev ført fra Bredvad Sø over i de to øvrige vestbirk søer (Naldal- og Vestbirk Sø) og videre til Kraftværket, der med en vandspejlsforskel på 10 m mellem vandindtag og vandudledning kunne producere strøm.

Spærredæmningen umuliggjorde dog passage for fisk og smådyr i Gudenåsystemet. I 1992 blev der etableret et omløbsstryg uden om spærredæmningen. Omløbsstryget er anlagt med et fald på 10 ‰ og en permanent vandføring på 1 m³/s. På grund af strygets ringe lokkeeffekt samt den vildledende effekt af vandstrøm fra frislusen, kan størstedelen af vandrende fisk og smådyr ikke finde igennem omløbsstryget. Bredvad Sø udgør derudover en stuvezone på Gudenåen, som ifølge vandområdeplanen skal fjernes. Stuvezonen rækker fra spærredæmningen i nedstrøms ende af Bredvad Sø og ca. 5,2 km opstrøms, til det punkt, hvor Silkeborgvej krydser Gudenåen. Det gennemsnitlige fald i Gudenåen fra Silkeborgvej til Bredvadmøllevej er i dag 0,25 ‰.

Jf. vandområdeplan 2021-2027 skal Horsens Kommune sikre, at der på dette sted igen etableres fri passage i Gudenåen for fisk og smådyr, dvs. på strækningen af Gudenåen fra spærredæmningen i Bredvad Sø til Silkeborgvej.

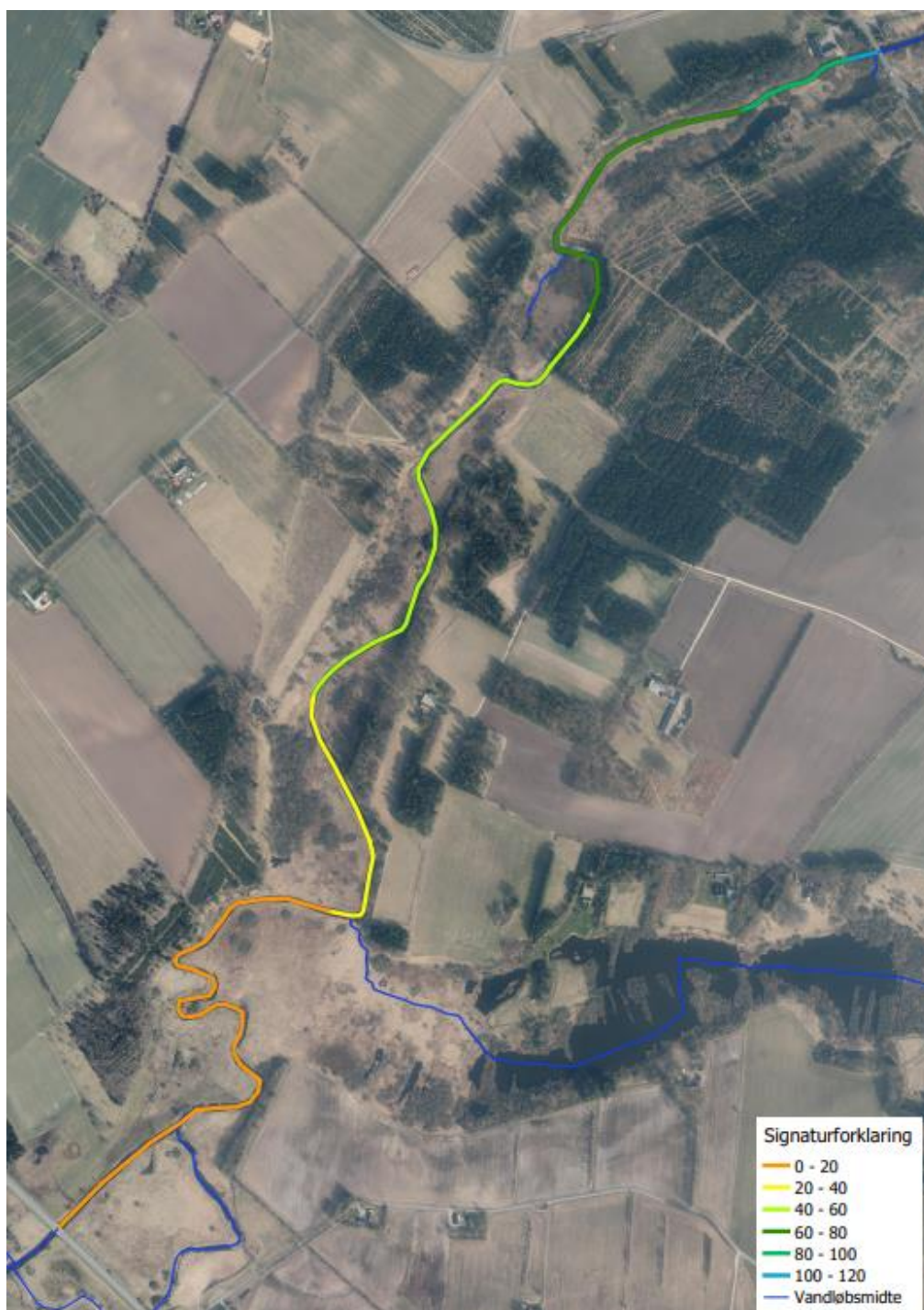
Projektbeskrivelse

Horsens Kommune har udarbejdet et projekt, der fører Gudenåen tilbage i det oprindelige tracé, der i dag ligger under vandspejlet i Bredvad Sø, samt genskaber den strækning af Gudenåen, der er påvirket af stuvezonen, opstrøms Bredvad Sø. Nærværende dispensation omhandler den strækning af Gudenåen, som ligger mellem Bredvadmøllevej og Silkeborgvej.

Vandføringen gennem projektområdet er generelt langsommere end den oprindelige vandføring, idet spærredæmningen i bunden af Bredvad Sø ændrede strækningens fald. En langsom vandføring medfører en øget sedimentation, hvilket er årsagen til, at der gennem de sidste 100 år har opbygget sig en kunstig høj vandløbsbund gennem projektområdet.

I nærværende projekt flyttes Gudenåens vandløbsbund tilbage til dens oprindelige, naturlige leje. Processen igangsættes ved, at man nedstrøms projektområdet aktivt graver aflejret søbund væk i Bredvad Sø og genskaber Gudenåens oprindelige tracé. Når Gudenåen tilbagelægges i det oprindelige tracé øges Gudenåen strømføring nedstrøms projektområdet. Den øgede strømføring vil over tid arbejde sig opad i Gudenåsystemet og skrælle aflejret sediment væk. Det aflejrede sediment bundfældes i to sandfang beliggende udenfor projektområdet.

Efter projektets realisering får Gudenåen et fald på strækningen gennem projektområdet på 0,61 ‰. Beregnet vandspejlsfald i Gudenåen mellem nuværende og fremtidigt vandspejl fremgår af figur 3 på næste side.

Figur 3. Luftfoto 2023 © SDFI. Beregnet vandspejlsfald (cm) i Gudenåen gennem projektområdet.

Overløbstærskler

Der etableres fire tærskler med en fast overløbskant, i udvalgte afløb (grøfter og vandløb) fra områdets moser for at hindre, at naturtilstanden af de beskyttede naturområder påvirkes af vandspejlsfaldet. Kanten på overløbstærsklerne etableres

i koten for den beregnede sommermiddelvandstand i vandløbsstation ud for den enkelte tærskel.

Sommermiddelvandstand ud for de fire tærskler fremgår af Tabel 1. Tærsklernes placering fremgår af Figur 1, side 2.

Horsens Kommunes mulighed for etablering og fremtidigt vedligehold af de enkelte tærskler tinglyses på de privatejede matrikler og aftales på offentlig matrikel. Ved revision af regulativet for Gudenåen, indskrives tærsklernes placering og overløbskoter i det reviderede Gudenå-regulativ.

Tabel 1. Nuværende sommermiddelvandstand ud for de fire overløbstærskler

Tærskel nr.	Vandspejlskote, nuværende forhold (DVR90)
1	42,55
2	42,65
3	42,81
4	43,02

Naturoversigt

Tabel 2, på næste side, viser en oversigt over beskyttede naturområder, der støder op til Gudenåen i projektområdet for nærværende afgørelse. I tabellen vises Gudenåens vandspejlsfald ud for de enkelte naturområder og områdernes estimerede eller kortlagte naturtilstand. Figur 2, side 7 viser naturområdernes placering på oversigtskort. Af tabellen fremgår, hvor der etableres overløbstærskler til sikring af naturområdets eksisterende vandspejl (angivet med rød) og hvilke moser, der har så stor en tilførsel af trykvand, at mosens øvre vandspejl er uafhængigt af fald i Gudenåens vandspejl (angivet med lys gul).

En nærmere gennemgang af de beskyttede naturområder i projektområdet findes i Bilag 6; Gennemgang af beskyttet natur i og langs Gudenåen.

Kommuneplanens retningslinjer

Gudenåen og omkringliggende moser er i Kommuneplan 2021 udpeget som:

- *Økologiske forbindelser* - Det er i retningslinjerne omkring de økologiske forbindelser beskrevet, at brudte og uforstyrrede natursammenhænge bevares og om muligt forbedres
- *Særlige naturbeskyttelsesinteresser* - Det er i retningslinjerne omkring naturbeskyttelsesinteresser beskrevet, at naturområder, omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, skal sikres mod tiltag, der forringer områdernes tilstand.
- *Lavbund der kan genoprettes* - Det er i retningslinjer omkring lavbund beskrevet, at projekter, hvor ny natur skabes, skal naturlige vandstands- og afstrømningsforhold søges genskabt.

Kommuneplanens retningslinjer kan læses her:

<https://kommuneplan2021.horsens.dk/retningslinjer/>

Tabel 1: Oversigt over beskyttet natur langs Gudenåen indenfor projektområdet.

Nr.	Navn	Naturtype	Vandspejlsfald	Naturtilstand Beregnet/estimeret	Besigtigelsesdata/ Link til Naturdata	Virkemiddel/ Modvirkende faktor
1	615-G8- mo-08	Mose	1,0 – 1,2 m	0,57/moderat	https://naturereport.miljoportal.dk//890112	
2	615-G8- mo-11	Mose	0,8 – 1 m	0,58/moderat	https://naturereport.miljoportal.dk//906286	
3	615-G7- en-01	Eng	0,6 – 0,8 m	0,46/moderat	https://naturereport.miljoportal.dk//786660	
4	615-G7- mo-03	Mose	0,6 – 0,8 m	0,57/moderat	https://naturereport.miljoportal.dk//906294	
5	615-G7- en-02	Eng	0,6 – 0,8 m	0,58/moderat	https://naturereport.miljoportal.dk//906296	
6	615-G7- mo-01	Mose	0,6 – 0,8 m	0,62/god	https://naturereport.miljoportal.dk//906331	Tærskel ved udløbspunkt
7	615-H7- sø-05	Sø	0,6 – 0,8 m	Moderat	https://naturereport.miljoportal.dk//906330	
8	615-H7- mo-09	Mose	0,4 – 0,6 m	0,6/god	https://naturereport.miljoportal.dk//906306	
9	615-H7- mo-10	Mose	0,4 – 0,6 m	0,6/god	https://naturereport.miljoportal.dk//906320	Bagfra kommende trykvand
10	615-H7- sø-06	Sø	0,4 – 0,6 m	God	https://naturereport.miljoportal.dk//906290	
11	615-H7- en-06	Eng	0,4 – 0,6 m	0,54/moderat	https://naturereport.miljoportal.dk//906322	
12	615-H7- sø-21	Sø	0,4 – 0,6 m	Moderat	https://naturereport.miljoportal.dk//906289	
13	615-H7- mo-13	Mose	0,4 – 0,6 m	0,67/god	https://naturereport.miljoportal.dk//906287	Bagfra kommende trykvand
14	615-H7- sø-07	Sø	0,4 – 0,6 m	Moderat	https://naturereport.miljoportal.dk//906292	
15	615-H7- sø-19	Sø	0,4 – 0,6 m	Moderat	https://naturereport.miljoportal.dk//906291	

16	615-H7-mo-11	Mose	0,4 – 0,6 m	0,51/moderat	https://naturereport.miljoportal.dk//906318	Tærskel ved udløb
17	615-H7-mo-15	Mose	0,2 – 0,4 m	0,65/god	https://naturereport.miljoportal.dk/959030	
18	615-H7-sø-07	Sø	0,2 – 0,4 m	God	https://naturereport.miljoportal.dk/959031	
19	615-H7-mo-16	Mose	0 – 0,2 m	0,65/god	https://naturereport.miljoportal.dk/959034	
20	615-H7-mo-07	Mose	0 - 0,2 m	0,61/god	https://naturereport.miljoportal.dk/958743	Tærskel ved udløbspunkt
21	615-H7-mo-14	Mose	0 - 0,2 m	0,59/moderat	https://naturereport.miljoportal.dk/958742	
22	615-G8-mose-02	Mose	1 m – 1,2 m	0,64/god	https://naturereport.miljoportal.dk//909317	Tærskel ved udløbspunkt
23	615-G8-mose-10	Mose	0,6 – 0,8 m	0,71/god	https://naturereport.miljoportal.dk//909377	
24	615-G8-mose-09	Mose	0,6 – 0,8 m	0,63/god	https://naturereport.miljoportal.dk/927408	
25	615-G8-sø- 10	Sø	1 m – 1,2 m	Moderat	https://naturereport.miljoportal.dk//909302	
26	615-G8-sø-13	Sø	0,8 – 1 m	God	https://naturereport.miljoportal.dk//909301	

Partshøring

Nærværende dispensation har været sendt i 3 ugers partshøring hos lodsejerne indenfor projektområdet.

Horsens Kommune har modtaget et høringssvar, hvori der gøres indsigelse mod projektet. Indsigelsen begrundes med manglende klarhed over projektets påvirkning på lodsejers ejendom, ejendommens vandforsyning og den vandløbsnære beplantning.

Projektets påvirkning på lodsejers ejendom (sætningsskader) og ejendommens vandforsyning behandles ikke i nærværende § 3 dispensation. Bygherre er i sideløbende dialog med lodsejer omkring disse forhold.

Vedr. projektets påvirkning på træer og siv ud for lodsejers ejendom. Det er korrekt, at fald i Gudenåens vandspejl påvirker hydrologien i de § 3 beskyttede moseområder ud for lodsejers ejendom.

Det kan dog ikke undgås, at der sker en forskydning mod plantearter, der tåler tørrere forhold, når Gudenåens vandspejl sænkes. Det er dog en forudsætning at Gudenåens vandspejl falder, hvis den kunstige stuvezone i Gudenåen opstrøms Bredvad Sø skal fjernes. Og dermed er et vandspejlsfald en præmis for projektets gennemførelse.

Klageadgang

Der kan klages skriftligt over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Se hvordan i bilag 7.

Søgsmål

Et søgsmål ved domstolene skal være anlagt senest 6 måneder efter meddelelse af denne afgørelse.

I øvrigt

Hvis du er i tvivl om noget i dette brev, er du velkommen til at ringe eller skrive hertil.

Med venlig hilsen

Naturteamet/Stine Wraae Bach
Biolog

Mail: swba@horsens.dk

Husk, at du ikke bør sende følsomme eller fortrolige oplysninger til os på mail. Det gælder f.eks. cpr-nummer, helbredsmaessige eller økonomiske oplysninger.
[Læs, hvad du i stedet kan gøre på www.horsens.dk/sikkermail](http://www.horsens.dk/sikkermail)

Afgørelsen er sendt til lodsejerne af følgende matrikler:

MatrikelNr.	Ejerlavsnavn
75c	Nim By, Nim
9b	Underup By, Underup
6c	Underup By, Underup
9d	Underup By, Underup
22d	Underup By, Underup
23c	Underup By, Underup
21e	Underup By, Underup
16a	Træden By, Træden
10k	Træden By, Træden
75e	Nim By, Nim
10c	Naldal, Underup
50c	Træden By, Træden
41	Underup By, Underup
11o	Træden By, Træden
11d	Træden By, Træden
10l	Træden By, Træden
1l	Nim By, Nim
9s	Træden By, Træden
15i	Træden By, Træden
2h	Over Åstrup By, Føvling
75b	Nim By, Nim
5n	Træden By, Træden
2e	Træden By, Træden

MatrikelNr.	Ejerlavsnavn
3d	Underup By, Underup
76b	Nim By, Nim
76a	Nim By, Nim
10a	Nim By, Nim
4i	Træden By, Træden
6l	Træden By, Træden
15h	Træden By, Træden
18f	Træden By, Træden
19e	Træden By, Træden
4n	Træden By, Træden
3f	Træden By, Træden
7k	Træden By, Træden
9e	Underup By, Underup
15a	Træden By, Træden
75f	Nim By, Nim
13b	Træden By, Træden
1bc	Træden By, Træden
12h	Træden By, Træden
75a	Nim By, Nim
75a	Nim By, Nim
18a	Underup By, Underup
5i	Træden By, Træden
75d	Nim By, Nim

En kopi af afgørelsen er sendt til:

Danmarks Naturfredningsforening *Horsens* (DN-hovedkontorets digitale postkasse)

Dansk Botanisk Forening, sendt pr. mail.

Dansk Ornitologisk Forening

Dansk Ornitologisk Forening Sydøstjylland

Friluftsrådet

Horsens Museum

Miljøstyrelsen

Danmarks Sportsfiskerforbund

Horsens og Omegns Sportsfiskerforening

Bilagsoversigt

1. Matrikeloversigt
2. Tinglysningstekster og aftaledokument
3. Lovtekst, naturbeskyttelseslovens § 3
4. Habitatvurdering
5. Vurdering iht. Lov om vandplanlægning
6. Gennemgang af beskyttet natur i langs Gudenåen. Eksternt vedhæftet.
7. Klagevejledning
8. Projektbeskrivelse se webadresse; www.horsens.dk/vestbirkprojektet

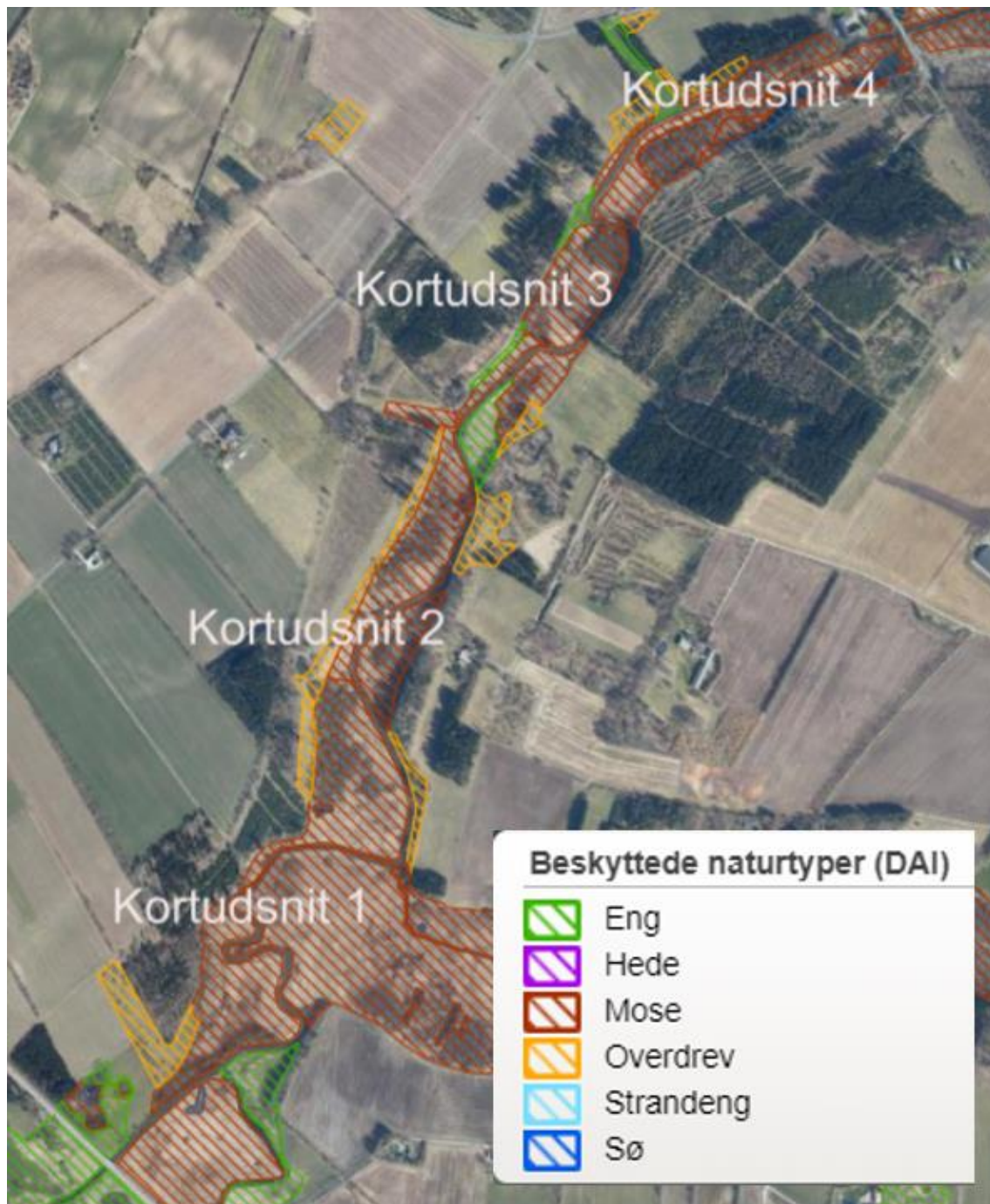
Bilag 1 – Matrikeloversigt

I projektområdet indgår følgende matrikler:

Matrikelnr.	Ejerlavsnavn
75c	Nim By, Nim
9b	Underup By, Underup
6c	Underup By, Underup
9d	Underup By, Underup
22d	Underup By, Underup
23c	Underup By, Underup
21e	Underup By, Underup
16a	Træden By, Træden
10k	Træden By, Træden
75e	Nim By, Nim
10c	Naldal, Underup
50c	Træden By, Træden
41	Underup By, Underup
11o	Træden By, Træden
11d	Træden By, Træden
10l	Træden By, Træden
1l	Nim By, Nim
9s	Træden By, Træden
15i	Træden By, Træden
2h	Over Åstrup By, Føvling
75b	Nim By, Nim
5n	Træden By, Træden

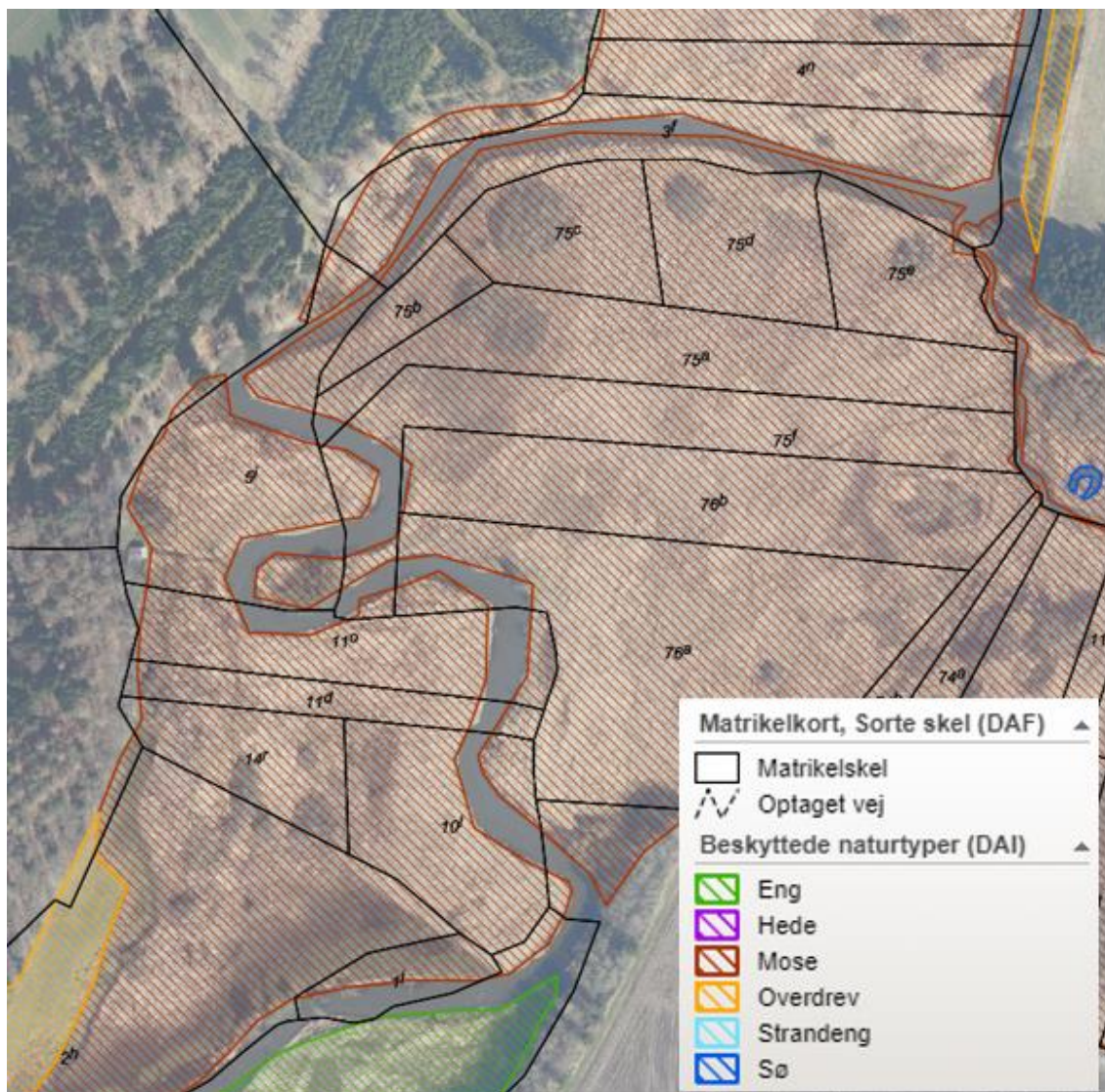
Matrikelnr.	Ejerlavsnavn
3d	Underup By, Underup
76b	Nim By, Nim
76a	Nim By, Nim
10a	Nim By, Nim
4i	Træden By, Træden
6l	Træden By, Træden
15h	Træden By, Træden
18f	Træden By, Træden
19e	Træden By, Træden
4n	Træden By, Træden
3f	Træden By, Træden
7k	Træden By, Træden
9e	Underup By, Underup
15a	Træden By, Træden
75f	Nim By, Nim
13b	Træden By, Træden
1bc	Træden By, Træden
12h	Træden By, Træden
75a	Nim By, Nim
75a	Nim By, Nim
18a	Underup By, Underup
5i	Træden By, Træden

Kort over matriklernes placering indenfor projektområdet fremgår af de næste sider. Det første kort viser et oversigtskort over placeringen af de fire delområder og efterfølgende ses matrikelkort for hvert delområde.

Luftfoto 2023 © SDFI. Oversigtskort med angivelse af placering af kortudsnit.

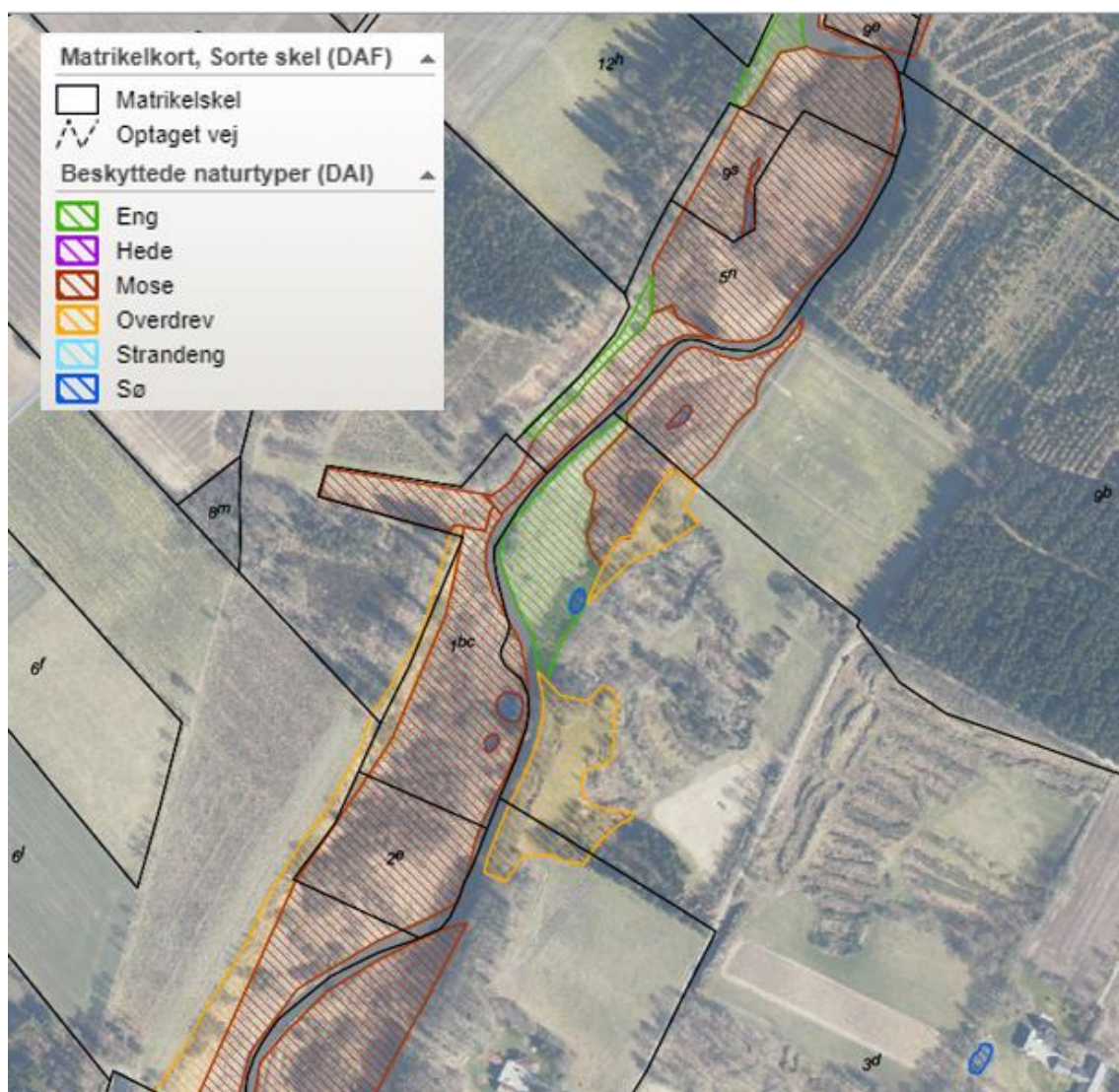
Horsens Kommune

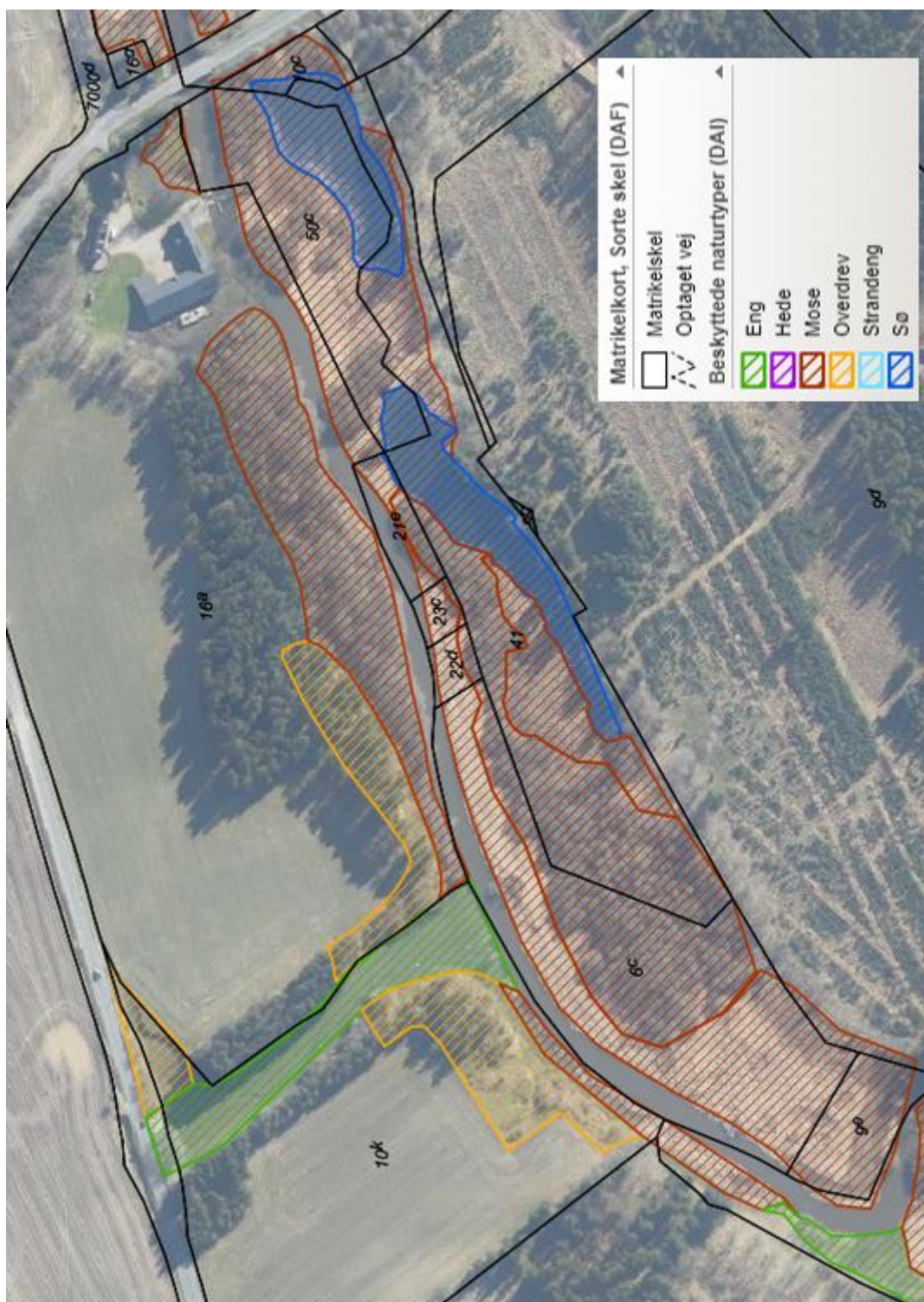
Luftfoto 2023 © SDFI. Kortudsnit 1. Sydlig del af projektområde med matrikelskel.

Luftfoto 2023 © SDFI. Kortudsnit 2. Projektområde med matrikelskel.

Luftfoto 2023 © SDFI. Kortudsnit 3. Projektområde med matrikelskel.

Luftfoto 2023 © SDFI. Kortudsnit 4. Nordlig del af projektområde med matrikelskel.

Bilag 2 – Tinglysningstekster og aftaletekst

Nedenfor følger samlet udkast til tinglysningstekst for privatejede matrikler og aftaletekst for offentligt ejet matrikel.

Aftale om sikring af vandstand i Gudenåen

1.Aftalens parter	Tærskel 1: Lodsejer af matr.nr. 10c, Naldal, Underup og 50c, Træden By, Træden
	Tærskel 2: Lodsejer af matr.nr. 12h, Træden By, Træden
Underup	Tærskel 3: Lodsejere af matr. nr. 18a, Underup By,
	Tærskel 4: Lodsejere af matr. nr. 3f, Træden By, Træden og 75e, Nim By, Nim
og	
	Horsens Kommune Chr M Østergaardsvej 4 8700 Horsens Cvr.nr. 29189889
	(herefter benævnt kommunen)

Bekræfter ved underskrift af nærværende aftale, at de har aftalt følgende i forbindelse med kommunens vandløbsrestaurering af Gudenåen:

2. Baggrund for aftalen

2.1 Denne aftale indgås i forbindelse med kommunens restaurering af Gudenåen
For at sikre, at vandstanden i nærliggende moseområde / vandhuller og

moseområder ikke påvirkes af dette arbejde, er det nødvendigt at etablere en tærskel på mat.nr. xxx (herefter benævnt arealet), som ejes af lodsejer.

2.2 Arealet udgør et §3 beskyttet moseområde / § 3 beskyttet sø. Tærskelens placering fremgår af bilag 1.

2.3 Aftalen regulerer parternes aftaler i forhold til kommunens placering af tærsklen på arealet.

3 TILLADELSE TIL AT ETABLERING OG OPRETHOLDES AF TÆRSKEL

3.1 Ved underskrift af denne aftale meddeler lodsejer tilladelse til, at kommunen kan etablere en tærskel på den del af arealet, som fremgår af bilag 1. Tærsklens materiale og overkote fremgår ligeledes af bilag 1.

3.2 Derudover meddeler lodsejer tilladelse til, at kommunen kan foretage de arbejder som er nødvendige i forbindelse med fremtidig vedligeholdelse, reparation og fornyelse af tærsklen.

3.3 Kommunen kan ikke uden skriftlig aftale med lodsejer ændre tærsklens dimensioner eller placering.

4 BEGRÆNSINGER I LODSEJERS ANVENDELSE AF AREALET

4.1 Efter kommunens etablering af tærsklen, må der ikke ske nogen form for ændringer af de eksisterende terræn i en afstand af 1 meter fra tærsklen.

4.2 Lodsejers skal i øvrigt sikre, at hans anvendelse af arealet ikke kan beskadige tærsklen eller forringe dens funktion.

4.3 I det omfang lodsejer bortforpagter arealet eller i øvrigt lader 3. mand disponere over arealet, skal lodsejer sikre sig, at forpagter/3.mand er bekendt med tærsklens placering og de begrænsninger som fremgår af punkt 4.1 og 4.2.

5 FÆRDELSRET

5.1 Lodsejer meddeler med underskrift af denne aftale kommunens ansatte tilladelse til at færdes på arealet i forbindelse med etablering af tærsklen.

5.2 Derudover meddeler lodsejer tilladelse til at kommunens ansatte kan færdes på arealet i forbindelse med fremtidig vedligeholdelse, reparation og fornyelse af tærsklen.

6 ENGANGSBETALING FOR PLACERING AF TÆRSKLEN

6.1 I forbindelse med parternes indgåelse af nærværende aftale kompenserer kommunen lodsejer med beløb xx. Dette beløb betales, når nærværende aftale er tinglyst servitutstiftende på arealet.

6.2 Beløbet overføres til lodsejers nemkonto senest 8 hverdage efter, at aftalen er tinglyst servitutstiftende på arealet.

6.3 Kommunens betaling sker til dækning af de ulemper og anvendelsesbegrænsninger lodsejer måtte opleve i forbindelse med etablering af tærsklen og de begrænsninger og gener lodsejer i fremtiden.

7. Pligt til retablering af arealet

7.1 Kommunen skal retablere de skader, som måtte opstå på arealet i forbindelse med kommunens etablering af tærsklen.

7.2 Kommunen foretager ligeledes reetablering af de skader på arealet, som måtte opstå i forbindelse med fremtidige vedligeholdelse, reparation og fornyelse af tærsklen.

8. AFTALEN TINGLYSES SERVITUTSTIFENDE PÅ AREALET

8.1 Ved underskrift af nærværende aftale erklærer lodsejer på egne og fremtidige ejeres vegne, at kommunen kan lade aftalen tinglyse servitutstiftende på matr.nr. 12h Træden by, Træden og herfra udstykkede parceller.

8.2 Tinglysning af aftalen kræver ikke Kommunalbestyrelsens tilladelse iht. Planlovens § 43.

8.3 De på tinglysningstidspunktet tinglyste servitutter og pantehæftelser respekteres. Derudover respekteres tinglysning af fremtidige hæftelser herunder størst mulig realkreditbelåning.

8.4 Horsens Kommune er påtaleberettiget.

9 OMKOSTNINGER

9.1 Kommunen afholder de med etablering, fremtidig vedligeholdelse, reparation og fornyelse af tærsklen forbundne omkostninger.

9.2 Omkostninger til tinglysning af nærværende aftale og udarbejdelse af rids betales ligeledes af kommunen.

9.3 Udgifter til de af lodsejer evt. antagne rådgivere betales af lodsejer.

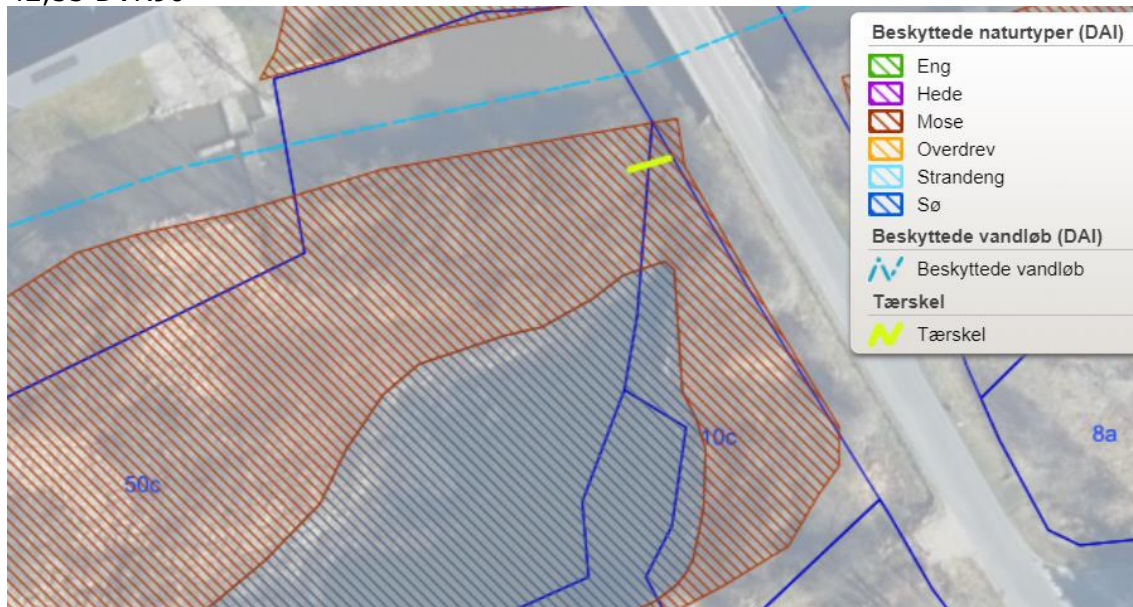
10 UNDERSKRIFTER

10.1. Nærværende aftale underskrives af parterne i to ligelydende eksemplarer, hvoraf parterne hver især opbevarer et eksemplar.

Som ejer af matr.nr. xxx

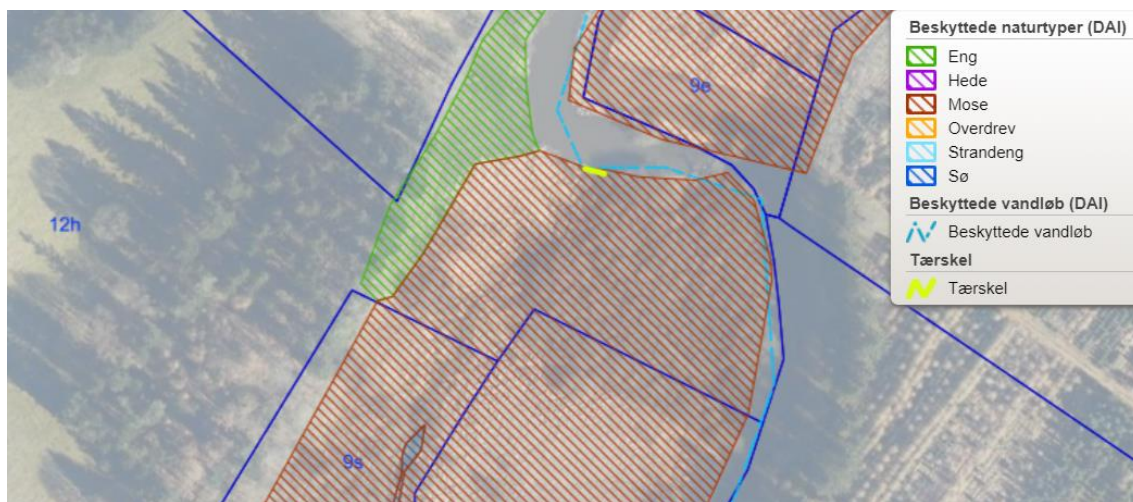
Bilag 1: Placering af tærskler

Tærskel 1 etableres jf. markering på kort nedenfor. Overløbskoten etableres i kote 42,55 DVR90

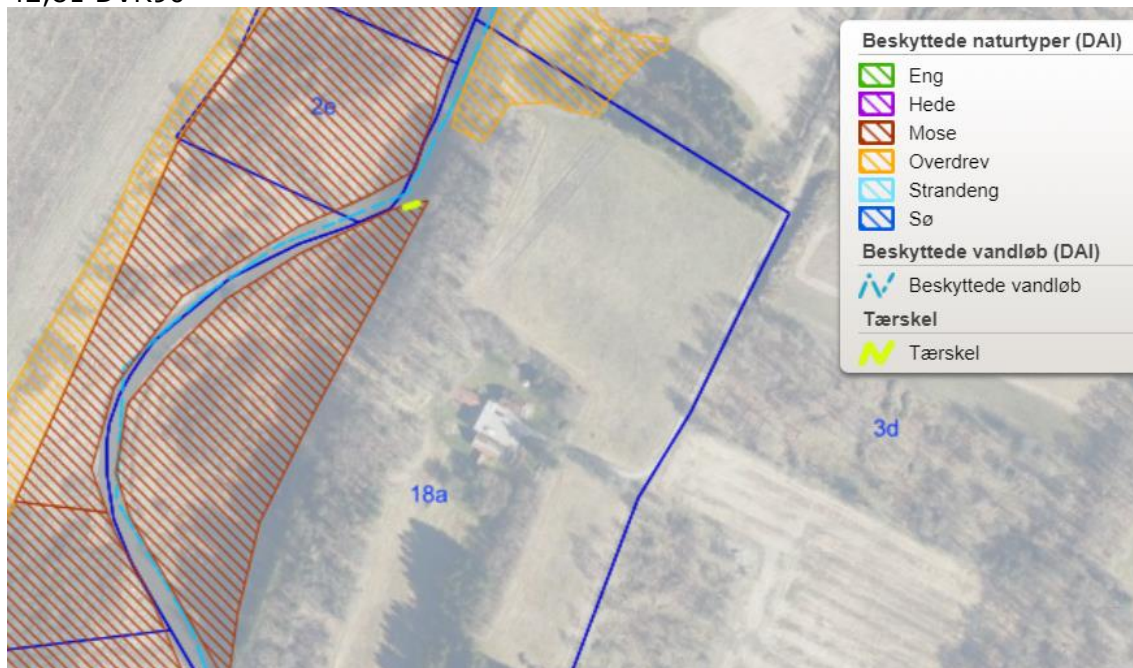
Figur 1. Luftfoto 2023 © SDFI.

Tærskel 2 etableres jf. markering på kort nedenfor. Overløbskoten etableres i kote 42,65 DVR90

Figur 2. Luftfoto 2023 © SDFI.

Tærskel 3 etableres jf. markering på kort nedenfor. Overløbskoten etableres i kote 42,81 DVR90

Figur 3. Luftfoto 2023 © SDFI.

Tærskel 4 etableres jf. markering på kort nedenfor. Overløbskoten etableres i kote 43,0 DVR90

Figur 4. Luftfoto 2023 © SDFI.

Bilag 3 – Lovtekst, Naturbeskyttelseslovens §§ 3 og 65

Naturbeskyttelsesloven²

² **Naturbeskyttelsesloven** (LBK nr. 1392 af 04/10/2022 om lov om naturbeskyttelse)

Kapitel 2

Generelle beskyttelsesbestemmelser

Beskyttede naturtyper m.v.

Søer, vandløb, heder, moser, strandenge, strandsumpe, ferske enge, overdrev m.v.

§ 3 Der må ikke foretages ændring i tilstanden af naturlige søer, hvis areal er på over 100 m², eller af vandløb eller dele af vandløb, der af miljø- og fødevareministeren efter indstilling fra kommunalbestyrelsen er udpeget som beskyttede. Dette gælder dog ikke for sædvanlige vedligeholdelsesarbejder i vandløb.

Stk. 2. Der må ikke foretages ændringer i tilstanden af

- 1) heder,
 - 2) moser og lignende,
 - 3) strandenge og strandsumpe samt
 - 4) ferske enge og biologiske overdrev,
- når sådanne naturtyper enkeltvis, tilsammen eller i forbindelse med de søer, der er nævnt i stk. 1, er større end 2.500 m² i sammenhængende areal.

Stk. 3. Der må heller ikke foretages ændring i tilstanden af moser og lignende, der er mindre end 2.500 m², når de ligger i forbindelse med en sø eller et vandløb, der er omfattet af beskyttelsen i stk. 1.

§ 65 Kommunalbestyrelsen kan gøre undtagelse fra bestemmelserne i § 16, stk. 1, § 17, stk. 1, og § 19. Den pågældende skovejer skal underrettes, før der træffes afgørelse om undtagelse fra § 17, stk. 1.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelserne i § 3, stk. 1-3, § 4, stk. 1, nr. 1, for så vidt angår anvendelse af sprøjtemidler, og § 18, stk. 1.

Bilag 4 - Habitatvurdering

Jf. § 6, stk. 1-4 og § 10 i habitatbekendtgørelsen*, skal der forud for en dispensation foretages en vurdering af, om aktiviteten kan påvirke et internationalt beskyttet område (Natura 2000-område) væsentligt, og om det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter – eller ødelægge de planterarter, der er optaget på habitatdirektivets bilag IV* (strengt beskyttede arter i EU).

Der kan kun meddeles afgørelse, hvis det vurderes, at projektet kan realiseres uden at:

- Skade arter eller naturtyper som indgår i udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder.
- Beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter – eller ødelægge de planterarter, der er optaget på habitatdirektivets bilag IV.

Natura 2000-områder

Projektområdet ligger ca. 6,5 km opstrøms Natura 2000-område nr. 52 (Habitatområde H48, Salten Å, Salten Langsø, Mossø og søer syd for Salten Langsø og dele af Gudenåen og fuglebeskyttelsesområde F33, Salten Langsø og F35, Mossø).

Der er vedtaget en Natura 2000-plan for området. Natura 2000-planens målsætning er bindende for myndigheden og skal anvendes ved konsekvensvurdering ved myndighedsudøvelse jf. habitatbekendtgørelsen. Natura 2000 plan og udpegningsgrundlaget for området fremgår af Miljøstyrelsens hjemmeside på webadresse; www.mst.dk.

Projektet foregår lokalt i Gudenåen, og medfører ingen fysisk påvirkning nedstrøms i systemet. På baggrund af dette samt den store afstand til det internationale naturbeskyttelsesområde er det Horsens Kommunes vurdering, at projektet ikke påvirker naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området negativt.

Det er Horsens Kommunes vurdering, at projektet kan have en positiv påvirkning på Odderen, der er på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag. Odderen forekommer med en stabil bestand i Gudenåen og etablering af den fri passage, og den deraf positive betydning for naturligt forekommende fiskearter i Gudenåen, forventes at få en positiv betydning for Odderen, der lever af fisk.

Horsens Kommune vurderer ligeledes, at fjernelse af spærringen på Gudenåen kan have en positiv effekt på bestanden af bæklampret, som også er på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag. Fjernelsen af spærringen forventes at give bæklampretten adgang til flere levesteder og bedre fødesøgningsmuligheder i Gudenåsystemet.

Bilag IV-arter

En række arter af planter og dyr, de såkaldte bilag IV-arter, er omfattet af en særlig streng beskyttelse i alle EU-medlemsstater, herunder Danmark. Det gælder for dyrearterne, at der er et generelt forbud mod at beskadige eller ødelægge yngle- og rasteområder i deres naturlige udbredelsesområde, mens der for

plantearterne er forbud mod at ødelægge dem. Forbuddet gælder uanset om disse dyr og planter findes indenfor eller udenfor beskyttede naturområder.

Horsens Kommune har kendskab til, at der omkring projektområdet er registreret følgende bilag IV-arter; odder, arter af flagermus, stor vandsalamander, spidssnudet frø, markfirben, grøn mosaikguldsmed, og grøn kølleguldsmed.

Odder

Odderen har potentielle yngle- og rasteområder langs uforstyrrede vandløb, søer, moser og fjordområder.

Horsens Kommune har kendskab til, at odder yngler og raster i Gudenåen og tilknyttede vådområder. Den er registreret ved projektområdets nordøstlige afgrænsning af Miljøstyrelsen i 2011 og fra den nordlige del af projektområdet i 2012. Derudover er der ikke registreret spor af odder på tilgængelige naturdatabaser eller ved kommunens besigtigelser i området.

Gudenåen er på strækningen gennem projektområdet omgivet af uforstyrrede naturområder. Det er derfor kommunens vurdering, at der, trods en del forstyrrelser i form af bl.a. et stort antal af gennemsejlende kanoer i sommerhalvåret kan være ynglende eller rastende oddere langs Gudenåen indenfor projektområdets afgrænsning.

Fjernelse af spærredæmningen i Bredvad Sø fjerner den stuvezone på Gudenåen, der siden tilblivelsen af Vestbirk Vandkraftværk har eksisteret fra spærredæmningen og opstrøms gennem projektområdet til Silkeborgvej. Anlægsarbejdet foregår primært udenfor projektområdet i den nordforliggende Bredvad Sø. Dog vil der være anlægsarbejde i forbindelse med etablering af stentærskler i afløbsgrøfter fra moser og vandhul indenfor projektområdet. Anlægsarbejdet vil foregå i dagtimerne, på et afgrænset område på fire forskellige placeringerne med en varighed på 1-2 arbejdsdage. Forstyrrelsen ved etablering af stentærsklerne i de eksisterende grøftudløb, vurderes dermed at være så kortvarig, at det ikke forstyrrer den nataktive odder i en grad, der vil påvirke områdets kvalitet som yngle- og rasteområde.

Selve sænkningen af Gudenåens bund løber over et års tid og vil dermed foregå så langsomt, at det ikke medfører ændringer i kvaliteten af Gudenåen som yngle- og rasteområde.

Projektet medfører, at Gudenåen skifter karakter fra at være et blødbundsvandløb med ringe fald til et vandløb med så stort et fald, at de fysiske betingelser for et godt fiskevandløb med gydebanker, er til stede. Dermed skabes der gode levestandarder for de arter af fisk, der lever i større vandløb. Den ny Gudenå bliver dermed fremadrettet et godt yngle- og rasteområde for odderen, da der både er stor uforstyrrelse og rige fødesøgningsmuligheder.

Det er Horsens Kommunes vurdering at realisering af projektet ikke påvirker kvaliteten af Gudenåen og omkringliggende arealer som yngle- og rasteområde for odder. Den økologiske funktionalitet af den lokale bestands yngle- eller rasteområde vurderes at opretholdes på samme niveau i anlægsfasen, og forventes at forbedres efter projekt gennemførelsen.

Arter af flagermus

Flagermus foretrækker at yngle og raste i bygninger og i områder med træer, hvor der er hulheder, sprækker og grenbrud i træerne.

I 2012 blev der registreret 14 arter af flyvende flagermus ved Vestbirk Sø, ca. 2 km nordøst for projektområdet, og det vurderes, at der ligeledes vil kunne registreres adskillige arter af flagermus i projektområdet, da området strukturelt har ligheder med Bredvad Sø-området med åbne vandflader, omkringliggende moser og enge og skovpartier.

I det ansøgte projekt sker der ingen fysiske ændringer af hverken bygninger eller træer. Yngle- og rasteområder for arter af flagermus påvirkes dermed ikke i det ansøgte projekt.

Stor vandsalamander

Stor vandsalamander har potentielle yngle- og rasteområder i lysåbne vandhuller og overvintrer og tilbringer det/de første leveår på land, som regel områder med træer, hvor den kan skjule sig under nedfaldne grene mm. Den findes typisk i rene vandhuller uden fisk.

I 2012 registrerede Horsens Kommune stor vandsalamander i mange af de vandløbsnære vandhuller indenfor projektområdet. Det er derfor sandsynligt, at der stadig er en stabil bestand af stor vandsalamander i vandhullerne indenfor projektområdet.

Projektet medfører et stigende fald i Gudenåens vandspejl ned gennem projektområdet fra 0 cm ved Silkeborgvej i syd til 1,2 m ved Bredvadmøllevej i nord. Fald i vandspejl medfører i varierende grad en hydrologisk ændring mod tørrere tilstande i naturområder langs Gudenåen. Fald i Gudenåens vandspejl vil dog ikke få en betydning for vandhuller langs Gudenåen. I flere af moseområderne er det undersøgt, hvorvidt moserne står i hydrologisk kontakt med Gudenåen. Hydrologiske undersøgelser har vist, at flere af moserne modtager så meget bagfrakommende trykvand, at moser og vandhullers vandspejl ikke falder, når Gudenåens vandspejl falder. Ved flere af de moseområder, der ikke modtager så stor en mængde bagfrakommende trykvand, der opvejer et fald i Gudenåen, vil der blive etableret en stentærskel i moseområdernes afløbsgrøfter / vandløb til Gudenåen, hvorved det sikres, at områdets grundvandsspejl bibeholdes. Dermed vurderes projektet ikke at ville påvirke kvaliteten af projektområdets vandhuller som yngle- og rasteområde.

Horsens Kommune vurderer derfor, at den økologiske funktionalitet af den lokale bestand af stor vandsalamanders yngle- eller rasteområde vil opretholdes på samme niveau som før projektgennemførelsen.

Spidssnudet frø

I 2012 registrerede Horsens Kommune spidssnudet frø i mange af de vandløbsnære vandhuller langs Gudenåen indenfor projektområdet. Spidssnudet frø yngler i både små fiskefri vandhuller og i større søer med fisk. Spidssnudet frø foretrækker, at arealer omkring vandhullerne har lavere afgræsset vegetation. Vandhuller langs Gudenåen ligger ikke på arealer, hvor der udføres naturpleje. Det er derfor kommunens vurdering, at strækning af Gudenåen i mindre grad udgør et egnet yngle- og rasteområde for spidssnudet frø.

Projektet medfører et stigende fald i Gudenåens vandspejl ned gennem projektområdet fra 0 cm ved Silkeborgvej i syd til 1,2 m ved Bredvadmøllevej i nord. Fald i vandspejl medfører i varierende grad en hydrologisk ændring mod

tørrere tilstande i naturområder langs Gudenåen. Fald i Gudenåens vandspejl vil dog ikke få en betydning for vandhuller langs Gudenåen. I flere af moseområderne er det undersøgt, hvorvidt moserne står i hydrologisk kontakt med Gudenåen. Hydrologiske undersøgelser har vist, at flere af moserne modtager så meget bagfrakommende trykvand, at moser og vandhullers vandspejl ikke falder, når Gudenåens vandspejl falder. Ved flere af de moseområder, der ikke modtager så stor en mængde bagfrakommende trykvand, der opvejer et fald i Gudenåen, vil der blive etableret en stentærskel i moseområdernes afløbsgrøfter / vandløb til Gudenåen, hvorved det sikres, at områdets grundvandsspejl bibeholdes. Dermed vurderes projektet ikke at ville påvirke kvaliteten af projektområdets vandhuller som yngle- og rasteområde.

Horsens Kommune vurderer derfor, at den økologiske funktionalitet af den lokale bestand af spidssnudet frøs yngle- eller rasteområde vil opretholdes på samme niveau som før projektgennemførelsen.

Markfirben

Markfirben yngler og raster på tørre, lysåbne naturområder. Markfirben er spredt forekommende i den nordvestlige del af Horsens Kommune. Da projektet ikke påvirker eksisterende lysåbne tørre områder, vurderes det ansøgte ikke at påvirke potentielle yngle- og rastesteder for markfirben.

Grøn mosaikguldsmed

Grøn mosaikguldsmed yngler og raster i næringsrige søer og grøfter med bestande af planten krebseklo, hvor guldsmeden lægger sine æg. Grøn mosaikguldsmed er observeret spredt i Horsens Kommune og er bl.a. registreret ca. 3,5 km nordøst for projektområdet i 2019.

Da grøn mosaikguldsmed ikke yngler i vandløb, og idet Gudenåen opnår en bedre vandløbskvalitet vurderes det planlagte projekt at få en neutral effekt på kvaliteten af grøn mosaikguldsmeds yngle- og rasteområder.

Grøn kølleguldsmed

Grøn kølleguldsmed lever i større vandløb, herunder Gudenåen. Horsens kommune har registreret grøn kølleguldsmed i projektområdet i 2012. Grøn kølleguldsmed yngler og raster i større vandløb med en god vandløbskvalitet. Strækning af Gudenåen indenfor projektområdet er i dag i større grad påvirket af, at strækningen ligger i spærredæmningens stuvezone. Det er kommunens vurdering, at Gudenåen efter realiseringen får en langt større værdi for grøn kølleguldsmed, i det der med projektet skabes en Gudenå med stort fald og variation, og dermed en strækning, der får en høj værdi som yngle- og rasteområde for grøn kølleguldsmed.

Samlet vurdering vedr. udpegningsgrundlag og bilag IV-arter

Horsens Kommune vurderer således samlet, at projektet kan realiseres uden at:

- skade arter eller naturtyper som Natura 2000-områder er udpeget for.
- indskrænke eller forringe egnede yngle- eller rastesteder for bilag IV-arter i området.

Bilag 5 – Vurdering ift. lov om vandplanlægning

Ifølge indsatsbekendtgørelsen* skal kommunalbestyrelsen ved administration af øvrig lovgivning sikre, at miljømål, udlagt ved lov om vandplanlægning** for de enkelte vandområder, kan bibeholdes eller opnås. Der kan derfor ikke meddeles tilladelse eller dispensation, hvis det planlagte projekt medfører, at et målsat vandområde ikke kan opnå eller bibeholde fastlagt miljømål.

Vandområdeplan 2021-2027 fastlægger miljømål for alle vandforekomster. Af samme vandområdeplan ses kortlagt tilstand for vandforekomstens kvalitetselementer.

Vandområdeplanen kan ses på webadresse:

<https://mim.dk/media/njylvhax/vandomraadeplanerne-2021-2027-22-9-2023.pdf>

Kortmateriale for vandområdeplanen kan ses på webadresse:

<https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=vandrammedirektiv3-2022>

Vandløbsstrækningen Bredstenbro – Vestbirk

Gudenåen er gennem projektområdet udpeget som vandtypen *vandløb*. I Tabel 1 ses målsætning og tilstandsvurdering af vandområdeplanens kvalitetselementer for strækningen *Bredstenbro til Vestbirk*.

Strækning	Miljømål – samlet økologisk tilstand	Miljømål – kemisk tilstand	Alger	Fisk	Smådyr	Planter	Samlet økologisk tilstand	Kemisk tilstand
Bredstenbro – Vestbirk	Godt økologisk potential	God kemisk tilstand	Ukendt	Ukendt	Maksimalt økologisk potential	Ukendt	Maksimalt økologisk potential	Ukendt

Tabel 1. Miljømål og kvalitetselementernes tilstand, jf. vandområdeplan 2021-2027, for vandløbsstrækningen Bredstenbro – Vestbirk.

Vandløbsstrækningen er stærkt modificeret, idet stuvezonen fra Bredvad Sø rækker helt op til Bredstenbro. Dette medfører, at målsætningen sættes til et *økologisk potential* og ikke til en egentlig *økologisk tilstand*.

Vandløbsstrækningen Bredstenbro-Vestbirk har et *maksimalt økologisk potential* for smådyr. De andre kvalitetselementer er ikke kortlagt. Det betyder, at den samlede tilstand for strækningen tilsvarende er *maksimalt økologisk potential*. Dermed er vandløbets tilstand kortlagt til at være bedre end den målsatte tilstand.

Idet det planlagte projekt fjerner stuvezonen fra Bredvad Sø, vil det medføre at vandløbsstrækningen ændres fra stærkt modificeret til naturligt vandløb. Vandløbsstrækningen vil få et naturligt fald og strømføring, og dermed også en langt bedre naturkvalitet, end i dag hvor vandløbsstrækningen er stærkt

modificeret. Dermed vurderes det ansøgte at bidrage væsentligt til, at de enkelte kvalitetselementer som minimum kan opnå *god økologisk tilstand*.

Idet der ikke tilføres miljøfremmede stoffer, vurderes det planlagte projekt ikke at påvirke vandløbets kemi, og dermed vil det planlagte projekt have en neutral betydning for den kemiske tilstand af vandløbsstrækningen samt nedstrømsliggende vandområder.

Samlet vurdering vedr. vandområdeplanens miljømål

Horsens Kommune vurderer således samlet, at projektet kan realiseres uden at:

- forringe kvaliteten af nuværende kvalitetselementer med en god eller høj økologisk tilstand/potentiale
- hindre at kvalitetselementer indenfor projektets vandområder ikke kan opnå god økologisk tilstand

Dermed er projektet i overensstemmelse med miljømål udlagt i Vandområdeplan 2021-2027, jf. lov om vandplanlægning.

Projektet er også i overensstemmelse med vandområdeplanens indsatsprogram, idet projektet fjerner indsatsen 'fjernelse af fysiske spærringer', spærringen ved Vestbirk Kraftværk.

Referencer

*BEK nr. 797 af 13/06-2023 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter

** LBK nr. 126 af 26/01/2017 af lov om vandplanlægning

Bilag 7 - Klagevejledning

Der kan klages skriftligt over denne afgørelse til Miljø- og Fødevarerklagenævnet.
Hvem kan klage?

Klage kan adressaten for afgørelsen, ejeren af den ejendom afgørelsen vedrører, offentlige myndigheder, lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen, landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Hvordan klager man?

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, skal du klage til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på hjemmesiden for [Nævnenes Hus](#). Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Kommunen i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på kr. 900,- (private)/ 1800,- (organisationer og virksomheder). Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen. Klagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videregiver herefter anmodningen til Klagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Klagefrist

Klage skal ske senest 4 uger fra modtagelsen af dette brev.